

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕТАЛЕЙ

спеціальність	274 «Автомобільний транспорт»	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	«Автомобільний транспорт»	факультет	Мехатроніки та інжинірингу
освітній рівень	Курс I (Рівень вищої освіти другий (магістерський))	кафедра	Сервісної інженерії та технології матеріалів в машинобудуванні імені О.І. Сідашенка

ВИКЛАДАЧ:

Дерябка Євгенія Станіславівна

Вища освіта – спеціальність «Технологія і обладнання зварювального виробництва», кваліфікація «Інженер механік»
Науковий ступень - кандидат технічних наук, 05.22.20 – експлуатація і ремонт засобів транспорту
Вчене звання - доцент кафедри інтегрованих технологій в машинобудуванні і зварювального виробництва
Досвід роботи – стаж науково-педагогічної роботи більше 23 років
Показники професійної активності з тематики курсу:

- має понад 100 друкованих праць, більше 60 наукових праць у фахових виданнях, в тому числі статті, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science – 5, понад 30 - навчально-методичного характеру (1 навчальний посібник, 1 монографію, 30 методичних вказівок) та 8 патентів України;
- керівництво кваліфікаційними роботами бакалаврів, магістрів;
- учасник наукових і методичних конференцій.

телефон	0966016294	електронна пошта	216464g@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	спрямована на формування уявлень і знань щодо сучасних технологій відновлення, управління параметрами формування та обробки відновлених деталей, нових складів покриттів для обґрунтованого вибору і оптимізації процесу їх нанесення при підвищенні довговічності деталей автомобільного транспорту

Формат	лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	• знання принципів, технологій, типових технологічних процесів і матеріалів, які застосовуються для відновлення деталей автомобільного транспорту (ЗК 02-03, ЗК09)/ індивідуальні завдання; • здатність підготуватися до самостійного вирішення питань по вибору і застосуванню методів відновлення та зміцнення деталей відповідального призначення за допомогою різноманітних способів нанесення покриттів, наплавлення, зварювання, деформаційного зміцнення та модифікування поверхні деталей (ЗК02, ЗК09, ФК01, ФК06, РН01, РН02) / індивідуальні завдання; • здатність виконання критичного аналізу інформаційних джерел за результатами лабораторних і експлуатаційних випробувань машин і механізмів, організації та проведенню порівняльних досліджень властивостей відновлених поверхонь деталей різними методами(ЗК1, ЗК15, ФК 02, ФК10, ФК 15, РН02) / індивідуальні завдання; • здатність формування напрямків удосконалення і розвитку методів відновлення та зміцнення деталей, проектування ефективного технологічного процесу, що спрямований на подовження ресурсу автомобілів (ФК04, ФК06, ФК 10-12, РН02, РН09, РН13, РН17, РН25)/ індивідуальні завдання • здатність оцінювати трибологічні характеристики відновлювальних покриттів та підвищувати їх зносостійкі властивості за рахунок інтегрування способів нанесення покриттів з іншими технологіями та застосуванням нових матеріалів (ФК12, РН02, РН13, РН21)/ індивідуальні завдання • здатність вибрати найбільш оптимальний метод відновлення конкретної деталі (ФК08, ФК 10-12, ФК 15, РН02, РН09, РН13, РН17, РН21, РН 25) / індивідуальні завдання
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 14 годин - лекції, 16 годин - лабораторні роботи; модульний контроль; підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції.
Загальні
компетентності
(ЗК)

- ЗК01. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК02. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел за допомогою сучасних інформаційних та комунікаційних технологій
- ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК 09. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість
- ЗК15. Здатність до виконання дослідницької роботи з елементами наукової новизни
- ФК01. Здатність працювати в групі над великими проектами в галузі автомобільного транспорту
- ФК02. Вміння застосовувати системний підхід до вирішення інженерних проблем на основі досліджень в рамках спеціалізації
- ФК06. Здатність демонструвати розуміння необхідності дотримання професійних і етичних стандартів високого рівня при вирішенні поставлених задач
- ФК08. Здатність демонструвати широке розуміння проблем якості процесів та об'єктів автомобільного транспорту
- ФК10. Вміння досліджувати, аналізувати та вдосконалювати технологічні процеси автомобільного транспорту
- ФК11. Вміння виявляти об'єкти автомобільного транспорту для вдосконалення техніки та технологій
- ФК 12. Вміння науково обґрунтовувати вибір матеріалів, обладнання та заходів для реалізації новітніх технологій на автомобільному транспорті
- ФК 15. Вміння вибирати та застосовувати на практиці методи дослідження, планування і проводити необхідні експерименти, інтерпретувати результати і робити висновки щодо оптимальності рішень, що приймаються у сфері виробництва, експлуатації та ремонту об'єктів автомобільного транспорту

Фахові
компетентності
спеціальності
(ФК)

Програмні
результати
навчання

- PH01. Вміти ставити, досліджувати, аналізувати і розв'язувати складні інженерні завдання і проблеми у сфері автомобільного транспорту, що потребує оновлення та інтеграції знань, у тому числі в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог
- PH 02. Демонструвати здатність проводити дослідницьку та/або інноваційну діяльність у створенні, експлуатації та ремонті об'єктів автомобільного транспорту
- PH 07. Вміти приймати рішення з інженерних питань зі створення, експлуатації та ремонту об'єктів автомобільного транспорту у складних і непередбачуваних умовах, у тому числі із застосуванням прогнозування та сучасних засобів підтримки прийняття рішень
- PH09. Вміти пропонувати нові технічні рішення і застосовувати нові технології
- PH13. Вміти обирати і застосовувати необхідне устаткування, інструменти та методи для вирішення інженерних задач, пов'язаних з професійною діяльністю
- PH17. Вміти застосовувати прогресивні методи і технології, модифікувати існуючі та розробляти нові методи та/або завдання, здійснювати заходи для ефективного виконання професійних завдань
- PH21. Вміти обирати необхідні методи та засоби досліджень, розробляти та аналізувати фізичні, математичні та комп'ютерні моделі об'єктів дослідження, що стосуються створення, експлуатації та ремонту об'єктів автомобільного транспорту
- PH 25...Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми, що пов'язані з технологією проектування, виробництва, ремонтом, реновацією, експлуатацією об'єктів автомобільного транспорту відповідно до спеціалізації

Модуль 1. Обґрунтування необхідності вдосконалення технологій відновлення зношених деталей

Лекція 1.	Вступ. Ресурс транспортних засобів та їх основних складових частин після ремонту. Аналіз трудомісткості поточних ремонтів машин. Основні причини відмов машин. Теоретичні основи технічного стану автомобільного транспорту	Лабораторна робота 1 (ЛР 1)	Вивчення пристрою і принципу роботи установки електродугової металізації	Самостійна робота	Трудомісткість поточних ремонтів вузлів, агрегатів і систем вантажних автомобілів. Зміни зазорів в з'єднанні вкладиш - шийка колінчастого валу двигуна від часу напрацювання. Нормативи довговічності тракторів і їх основних складових частин. Характерні види зносу і руйнувань деталей машин. Номенклатура основних деталей, рекомендованих для відновлення і зміцнення газотермічними методами. Застосування дугового і газового зварювання при відновленні деталей транспорту Управління якістю відновлюваних деталей. Застосування для газотермічного напилення самофлюсуючихся сплавів системи Ni-Cr-B-Si. Типізація технологічних процесів. Групова технологія.			
Лекція 2	Аналіз видів зносу деталей машин. Характерні види зносу деталей машин. Структурна схема і типові сполучення засобів транспорту. Вибір способу відновлення деталей машин.							
Лекція 3.	Наплавлення та електроіскрове легування. Електрохімічні покриття. Модифікування поверхні та інші методи нанесення покриттів		ЛР2			Визначення впливу методу підготовки поверхні під напилювання на її шорсткість. Визначення товщини відновлювального покриття і припусків на механічну обробку.		
Лекція 4.	Застосування газотермічних методів напилювання. Класифікація відновлюваних деталей і характеристики способів газотермічного напилювання. Основні способи класифікації деталей. Класифікація матеріалів для нанесення покриттів.							

Модуль 2. Удосконалення технологій відновлення деталей.

Лекція 5.	Удосконалення способів газотермічного напилення. Газополуменеве напилювання, яке інтегроване зі щіткової обробкою. Високошвидкісне напилення.	ЛР3	Дослідження мікроструктури і визначення пористості напилюваних покриттів		Галузь застосування і особливості технології наплавлення при відновленні транспорту. Модифікування поверхні концентрованими потоками енергії. Деформаційне зміцнення поверхні деталей. Виробництво з відновлення деталей, організоване на модульному принципі Плазмове напилювання, інтегроване з
Лекція 6	СВС - процеси в технологіях зміцнення і відновлення деталей машин наплавленням і газотермічними способами	ЛР4	Відновлення гільз циліндрів плазмовим (газополуменевим) напиленням, інтегрованим зі щітковою обробкою.		

	напилювання покриттів. Історія відкриття і розвитку СВС- процесів. Технології та матеріали, що застосовуються для СВС- процесів. СВС - процеси в газотермічних способах напилювання і наплавлення покриттів. Застосування СВС - процесу для синтезу композиційних матеріалів, що застосовуються в газотермічних покриттях і процесах дугового наплавлення. Властивості покриттів з композиційних механоактивованих СВС - матеріалів, наплавлених електродуговим способом. Наноструктурні покриття.		Визначення оптимальної області параметрів режиму плазмового наплавлення чавуну		вібраційною обробкою. Обладнання для нанесення покриття в динамічному вакуумі Способи одержання порошків для напилення покриттів Склад та призначення порошків для газотермічного напилювання покриттів Способи одержання нанопорошків для напилення покриттів, основні види.
Лекція 7	Управління якістю поверхні відновлених деталей і обґрунтування технології відновлення деталей автомобільного транспорту. Економічна ефективність технологічного процесу відновлення деталей. Критерій вибору способу відновлення деталей з урахуванням їх ресурсу. Оцінка витрат по нанесенню покриття.	ЛР5	Розроблення і дослідження технології відновлення прецизійних деталей транспорту газополуменевим напиленням покриттів, комбінованим з електроіскровим легуванням напилюємої поверхні та газополуменевим напилюванням, інтегрованим з голкофрезеруванням.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Сідашенко О.І. Ремонт машин та обладнання: Підручник. / О.І. Сідашенко та ін.; за ред. проф. О.І. Сідашенка, О.А. Науменка. - К.: Агроосвіта, 2014. - 665 с.
2. Молодик Н. В. Підвищення якості відновлення деталей машин / Н. В. Молодик. — К : Урожай, 1978. — 175 с.
3. Рябцев И. А. Наплавка деталей машин и механизмов / И. А. Рябцев. — К. : Екотехнологія, 2004. — 160 с.
4. Сидоров А. И. Восстановление деталей машин напылением и наплавкой /А. И. Сидоров. — К : Екотехнологія, 1978. —198с.
5. Корж В. М. Нанесення покриття: навчальний посібник / В. М. Корж. — К. : Арістей, 2005. — 204 с.
6. Ющенко К.А. Інженерія поверхні. Підручник / К.А. Ющенко, Ю.С. Борисов, В.Д. Кузнецов, В.М. Корж. - К.: Наукова думка, 2007. - 558 с.
7. Дерябкина. Е.С. Влияние щеточной обработки на уровень остаточных напряжений в газопламенных покрытиях / Е.С. Дерябкина // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии. Национальный аэрокосмический университет имени НЕ Жуковского Харьковский авиационный институт. №59. 2013. - С. 178-185
8. Полянский А.С. Обоснование возможности подготовки поверхности металлическими щетками для газотермического напыления покрытий / АС Полянский, С.А. Лузан, Е.С. Дерябкина // Праці Таврійського державного агротехнологічного університету. Таврійський державний агротехнологічний університет. Т.11. №1.2011.- С. 34-42.
9. Лузан С.О. Комплексна оцінка номенклатури деталей, які визначають ресурс мобільної техніки та її безпеку / С.О. Лузан // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. - Харків: 2014. - Вин. 148. - С. 478-485.
10. Лузан С.О. Класифікація типових модульних сполучень деталей засобів транспорту / С.О. Лузан // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. - Харків: 2014. - Вип. 151.-С. 101-107.
11. Лузан С.А. Повышение ресурса деталей шасси колесных тракторов во время их восстановительного ремонта / С.А. Лузан // Вісник Національного технічного університету «ХГН». Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Автомобіле - та тракторобудування. - Харків: НТУ «ХШ». - 2015. - № 9(1118). -С. 17-22.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни "Сучасні методи відновлення деталей" ДБТУ. - Харків: 2024.-61 с.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Обґрунтування та вдосконалення технологій відновлення деталей" ХНТУСГ. - Харків: 2021.-30 с.
3. Комп'ютерні слайди та мультимедійні фрагменти технологій зміцнення і відновлення поверхонь деталей машин, дослідження їх властивостей.
4. Ілюстративні матеріали, презентації занять.
5. Бібліотека ДБТУ.
6. <http://www.cogeneration.com.ua/htm/pap2.htm>
7. <http://w'w'w.dizelist.ru/>
8. <http://w'w'w.traktora.org/>
9. <http://rucovodstvo-s.ru/spe.htm>
10. <http://autobook.iteka.ru/view/tractors1.html>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.